

Sygn. akt VII U 798/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2017 r.

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Piotr Pawlak

Protokolant: st. sekr. sąd. Ewa Zimniak – Strusińska

po rozpoznaniu w dniu 26 października 2017 r. w Bydgoszczy

sprawy Z. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o zasiłek chorobowy

na skutek odwołania Z. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 2 sierpnia 2017 r. nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że odwołujący nie jest zobowiązany do zwrotu należnie pobranego zasiłku chorobowego za okres 28 kwietnia 2017 r. do 14 maja 2017r.;
2. w pozostałym zakresie odwołanie oddala.

SSR Piotr Pawlak

UZASADNIENIE

Decyzją z 2 sierpnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał Z. K. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 3.055,56 zł. W uzasadnieniu organ podał, że ubezpieczony był zatrudniony w firmie (...) sp. z o.o. od 10 września 2012 r. do 9 grudnia 2016 r. W związku z niezdolnością do pracy ZUS wypłacił mu zasiłek chorobowy po ustaniu zatrudnienia za okres od 10 grudnia 2016 r. do 25 maja 2017 r. Ubezpieczony od 15 maja 2017 r. podjął ponownie zatrudnienie w spółce (...), po ustaniu orzeczonej niezdolności do pracy. Wobec powyższego organ orzekł, że ubezpieczony nie ma prawa do zasiłku za okres od 28 kwietnia 2017 r. do 25 maja 2017 r.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł o uchylenie powyższej decyzji ZUS. W uzasadnieniu ubezpieczony podał, że w okresie od 10 grudnia 2016 r. do 25 maja 2017 r. przebywał na zwolnieniu lekarskim z powodu załamania nerwowego. Ubezpieczony podał, że po leczeniu poczuł się lepiej i chciał wrócić do pracy, dzwonił na infolinię ZUS, chcąc dowiedzieć się jak wrócić do pracy. W dniu 12 maja 2017 r. otrzymał zaświadczenie o zdolności do pracy i udał się do ZUS, przedstawiając zaświadczenie, którego pracownik ZUS nie przyjął. Następnie podjął pracę w (...) od 15 maja 2017 r. a 16 czerwca 2017 .r udał się ponownie do ZUS, gdzie pracownik ZUS przyjął zaświadczenie o zdolność do pracy. W ocenie ubezpieczonego został on wprowadzony w błąd przez pracownika ZUS i niesłusznie

musi zwracać zasiłek za okres do 25 czerwca 2017 r. Ubezpieczony podał, że powinien zwrócić jedynie zasiłek za okres od 15 do 25 maja 2017 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ podtrzymał argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji i wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony Z. K. był zatrudniony w firmie (...) sp. z o.o. w P. w okresie od 10 września 2012 r. do 9 grudnia 2016 r. na stanowisku operatora maszyn budowlanych i urządzeń transportu bliskiego. W okresie od 10 grudnia 2016 r. do 25 maja 2017 r. ubezpieczony miał orzeczoną niezdolność do pracy z uwagi na załamanie nerwowe z powodu trwającego rozvodu oraz groźby utraty pracy. Ubezpieczony podjął jednocześnie leczenie w prywatnej praktyce lekarskiego A. C.. Po półrocznym leczeniu ubezpieczony wrócił do zdrowia, poprosił lekarza prowadzącego o zgodę na powrót do pracy, na skutek czego lek. A. C. wystawił mu 12 maja 2017 r. zaświadczenie o braku przeciwwskazań do podjęcia pracy, a następnie lekarz medycyny pracy wydał zaświadczenie o zdolności do pracy. Ubezpieczony z zaświadczeniem udał się, po konsultacji telefonicznej na infolinii ZUS, do placówki ZUS jednak pracownik ZUS stwierdził, że nie przyjmie tego zaświadczenia, gdyż jest ono organowi niepotrzebne i należy je przedstawić pracodawcy. Ubezpieczony w związku z orzeczonym brakiem przeciwwskazań do podjęcia pracy powrócił do wcześniejszej pracy w firmie (...) na stanowisku operatora maszyn budowlanych i urządzeń transportu bliskiego, gdzie pracuje od 15 maja 2017 r. do chwili obecnej. W dniu 15 maja 2017 r. Z. K. podejmując pracę przestawił zaświadczenie o zdolności do pracy pracodawcy, jednak po trzech tygodniach pracodawca zwrócił ubezpieczonemu zaświadczenie, informując go, że nie jest ono potrzebne i należy je przedstawić do ZUS.

Dowód: zaświadczenie lek. (...), pismo lek. A. C. z 30.06.2017 r., notatka ZUS w sprawie ujawniania nadpłaty – akta organu; zeznania ubezpieczonego – k. 17 akt sprawy.

Pismem z 16 czerwca 2017 r. ubezpieczony poinformował organ, iż od 15 maja 2017 r. jest zdolny do pracy i pracuje w firmie (...), z uwagi na co wnosi o nienaliczanie i niewypłacanie mu zasiłku chorobowego za ten okres.

Dowód: pismo ubezpieczonego z 16.06.2017 r. – akta organu.

Pismem z 20 czerwca 2017 r. ZUS wystąpił do lekarza A. C. (2) z pytaniem o datę odzyskania zdolności do pracy ubezpieczonego. W odpowiedzi doktor A. C. (2) stwierdził, że ubezpieczony otrzymał od niego zaświadczenie o braku przeciwwskazań do podjęcia pracy i data 12 maja 2017 r. jest datą uzyskania zdolności do pracy. W dniu 30 czerwca 2017 r. ubezpieczonym ponownie udał się do ZUS, jednak tym razem, ten sam pracownik ZUS, przyjął od niego zaświadczenie lek. i kazał napisać oświadczenie o zdolności do pracy.

Dowód: pismo ZUS z 20.06.2017 r., pismo lek. A. C. z 30.06.2017 r., zaświadczenie lek. z 12.05.2017 r. – akta organu; zeznania ubezpieczonego – k. 17 akt sprawy.

W dniu 2 sierpnia 2017 r. organ rentowy wydał decyzję zobowiązującą ubezpieczonego do zwrotu pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 3.055,56 zł za okres od 28 kwietnia do 25 maja 2017 r.

Dowód: decyzja ZUS z 2.08.2017 r. – akta organu.

Sąd ustalił, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Sąd uznał za wiarygodne dokumenty wchodzące w skład materiału dowodowego, albowiem nie wzbudziły one zastrzeżeń Sądu, co do ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. Również strony postępowania nie zakwestionowały wiarygodności dokumentów zgromadzonych w sprawie. Sąd za wiarygodne uznał także zeznania odwołującego. Są one jasne, spójne i logiczne oraz korespondują z zgromadzoną w sprawie dokumentacją.

Sąd oceniając materiał dowodowy kierował się zasadami logicznego rozumowania oraz doświadczeniem życiowym.

Stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (j.t.: Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512 ze zm.), zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego. W myśl art. 17 ust. 1 i 3 ustawy, ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia; okoliczności, o których mowa w ust. 1 i 2, ustala się w trybie określonym w art. 68. Sąd Najwyższy na tle aktualnego stanu prawnego ukształtowanego rzeczoną ustawą, wielokrotnie wypowiadał się na temat, w jakich okolicznościach ubezpieczony zostaje z mocy prawa pozbawiony prawa do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. W szczególności w wyroku z dnia 3 marca 2010 r. (III UK 71/09) przyjął, że z art. 17 ust. 1 ustawy wynikają dwie niezależne przesłanki utraty prawa do zasiłku: wykonywanie pracy zarobkowej w okresie niezdolności do pracy albo wykorzystanie zwolnienia w sposób niezgodny z jego celem. Do utraty prawa do zasiłku wystarczy zaistnienie jednej z nich. Sumując powyższe rozważania należy stwierdzić, że zarówno samo prawo do zasiłku chorobowego, jak i czasookres jego przysługiwania uwarunkowane są chorobą i będącą jej wynikiem niezdolnością do pracy ubezpieczonego. Zasadniczo zatem wraz z ustaniem niezdolności do pracy odpada ustawowa przesłanka dalszego trwania prawa do zasiłku chorobowego.

Na gruncie niniejszej sprawy bezsporne w sprawie było, iż ubezpieczonym był niezdolny do pracy z powodu choroby do dnia 12 maja 2017 r. a dopiero 15 maja 2017 r. podjął pracę zarobkową.

W kontekście art. 17 ww. ustawy przyjmuje się, że utrata prawa do zasiłku chorobowego dotyczy tylko okresu objętego zaświadczeniem (zwolnieniem) lekarskim, w którym nastąpiło podjęcie pracy zarobkowej, a nie całego okresu zasiłkowego. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 249/07 (OSNP 2009 nr 11-12, poz. 152), analiza treści art. 8, art. 9 ust. 1 i art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej wskazuje, że ustawodawca odróżnia pojęcie „okres trwania niezdolności do pracy z powodu choroby” (okres zasiłkowy) od pojęcia „orzeczonej niezdolności do pracy” (zwolnienia od pracy). Z art. 8 i 9 ust. 1 ustawy wynika, że okres (trwania) niezdolności do pracy z powodu choroby (okres zasiłkowy) to wszystkie okresy nieprzerwanej niezdolności do pracy. Natomiast według art. 17 ust. 1 ustawy, utrata prawa do zasiłku dotyczy „całego okresu tego zwolnienia”, a nie całego okresu zasiłkowego. „Cały okres tego zwolnienia” to „okres zwolnienia od pracy” lub „okres orzeczonej niezdolności do pracy”, gdyż tymi pojęciami posłużono się w art. 17 ust. 1. Oznacza to, że utrata prawa do zasiłku nie dotyczy całego okresu zasiłkowego (wszystkich okresów nieprzerwanej niezdolności do pracy), lecz całego okresu zwolnienia od pracy (orzeczonej niezdolności do pracy). Dalsza analiza wskazuje, że okres zwolnienia od pracy (orzeczonej niezdolności do pracy) to okres, na który ubezpieczony uzyskał zwolnienie (zaświadczenie) lekarskie. Wynika to z art. 17 ust. 2 ustawy, który wyraźnie stanowi o „zaświadczeniu lekarskim”, a nadto z zasad orzekania o niezdolności do pracy. Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy, przy ustalaniu prawa do zasiłków i ich wysokości dowodami stwierdzającymi czasową niezdolność do pracy z powodu choroby są zaświadczenia lekarskie, wystawiane przez upoważnionego lekarza na odpowiednim druku (tzw. ZUS ZLA), w których zamieszcza się informacje na temat okresu orzeczonej czasowej niezdolności do pracy (art. 55 ust. 1 i 2). A więc, „orzeczona niezdolność do pracy” to czasowa niezdolność do pracy, stwierdzona zaświadczeniem lekarskim.

Skrócenie okresu zwolnienia przez lekarza powoduje to, że wcześniej zaczyna się bieg okresu 60 dniowej przerwy, po której rozpoczyna się liczenie nowego okresu zasiłkowego z tytułu takiej samej choroby. Rezygnacja ze zwolnienia lekarskiego może się dokonać, albo per facta concludencia przez przyjście ubezpieczonego do pracy, albo w sposób formalny przez wydanie opinii o stanie zdrowia, w której lekarz stwierdzi, iż stan ten nie ma już wpływu na zdolność do pracy, co miało miejsce w niniejszej sprawie. Zgodnie z orzecznictwem Sadu Najwyższego (vide uchwała z 17.02.2016 r. o sygn. III UZP 15/15) rezygnacja ze zwolnienia lekarskiego przez ubezpieczonego nie jest czynnością zabronioną a otrzymanie i wykorzystanie zwolnienia lekarskiego z powodu czasowej niezdolności do pracy jest prawem ubezpieczonego, a nie jego obowiązkiem. Natomiast obowiązek powstrzymywania się od pracy przez cały okres zwolnienia i zakaz wcześniejszego dopuszczania pracownika do pracy wynika tylko z ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 947). Z

punktu widzenia przepisów prawa ubezpieczeń społecznych nie jest ważny powód wcześniejszego przyjścia do pracy (skrócenie okresu niezdolności do pracy przez lekarza, czy faktyczna rezygnacja ze zwolnienia). Nie jest więc istotne, czy pracownik już wyzdrowiał, czy też mimo choroby wyraża gotowość wykonywania pracy by nie zmniejszać swoich dochodów, czy też chce uniknąć zastosowania przez pracodawcę art. 53 K.p. Natomiast w świetle przepisów prawa pracy (art. 229 Kodeksu pracy) problemem jest nie tyle rezygnacja pracownika ze zwolnienia lekarskiego i wola podjęcia pracy przed zakończeniem okresu orzeczonej niezdolności, ile spoczywający na pracodawcy zakaz dopuszczenia do pracy pracownika bez aktualnego orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku w warunkach pracy opisanych w skierowaniu na badania lekarskie i - a contrario - obowiązek dopuszczenia do pracy pracownika posiadającego takie orzeczenie. Żaden z podanych wyżej powodów wcześniejszego podjęcia pracy przez ubezpieczonego (rezygnacji ze zwolnienia) nie może uzasadniać zastosowania sankcji z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, bowiem przepis ten dotyczy wyłącznie sytuacji nadużycia prawa do zasiłku chorobowego, co nie miało miejsca w przedmiotowej sprawie. Rezygnacja ze zwolnienia (przez przyjście pracownika do pracy), albo skrócenie zwolnienia przez lekarza, nie jest nadużyciem prawa do zasiłku chorobowego. O sytuacji nadużycia prawa można mówić tylko wtedy, gdy ubezpieczony korzystając ze zwolnienia lekarskiego wykonuje jednocześnie pracę opłacaną zasiłkiem chorobowym.

W przedmiotowej sprawie ubezpieczonym nie dopuścił się nadużycia prawa do zasiłku, lecz po stwierdzeniu, iż jego stan psychiczny jest na tyle dobry, iż może podjąć prace zgłosił ten fakt swojemu lekarzowi prowadzącemu, a ten przyznał mu rację i wydał zaświadczenie potwierdzające brak przeciwwskazań do podjęcia pracy, na podstawie którego lekarz medycyny pracy stwierdził zdolność Z. K. do pracy. Nadto należy zauważyć, iż ubezpieczonym nie ukrywał tego faktu przed organem rentowym ani przed pracodawcą, jednak żaden z powyższych podmiotów nie chciał przyjąć jego zaświadczenia lekarskiego, które przedkładał przed podjęciem pracy, a więc dochował należytej staranności i wywiązał się z obowiązków jakie nakładała na niego ustawa – zgłosił zdolność do pracy i chęć powrotu do pracy, a przez to rezygnacji z dalszego okresu zwolnienia lekarskiego. Wykonywanie bowiem pracy bez formalnej rezygnacji ze zwolnienia lekarskiego jest sytuacją objętą domniemaniem z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Ubezpieczony zostanie pozbawiony zasiłku chorobowego za czas po przeprowadzonej kontroli (na tej zasadzie, że zasiłek chorobowy nie należy się za okres świadczenia pracy w czasie orzeczonej niezdolności do pracy) oraz zostanie zastosowana sankcja za cały wcześniejszy okres zwolnienia lekarskiego w związku z domniemaniem nadużycia tegoż zwolnienia także w okresie poprzedzającym kontrolę. Zastosowanie art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej uzasadnia zatem tylko sytuacja korzystania ze zwolnienia lekarskiego w czasie wykonywania pracy.

Wskazać należy, iż sankcja określona w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej oparta jest na domniemaniu nadużycia prawa do zasiłku chorobowego, czyli na założeniu, że ubezpieczony wykonujący w okresie przysługującego mu prawa do zasiłku pracę zarobkową nie jest niezdolny do pracy, a celem zwolnienia było otrzymanie zasiłku chorobowego mimo braku owej niezdolności. Stąd rezygnacja ze zwolnienia wyłącza możliwość zastosowania art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej. Przepis może mieć zastosowanie tylko wówczas, gdy w czasie zwolnienia lekarskiego ubezpieczony wykonuje pracę. Stwierdzenie tej sytuacji uzasadnia, po pierwsze - brak prawa do zasiłku chorobowego za czas wykonywania pracy (na tej podstawie, że za pracę wykonaną pracownikowi należy się wynagrodzenie) i po drugie - domniemanie, że praca była wykonywana przez cały wcześniejszy okres zwolnienia, co oznacza zastosowanie sankcji utraty prawa do zasiłku chorobowego za okres zwolnienia, o jakim mowa w art. 17 ust. 1 ustawy.

Konkludując, art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej jest sankcją za zrealizowany zamiar nadużycia prawa do zwolnienia lekarskiego i zasiłku chorobowego. Przepis ten nie może zatem być stosowany, jeśli takiego zamiaru nie było, a więc gdy ubezpieczony - w związku z uzyskaniem zaświadczenia właściwego lekarza o odzyskaniu zdolności do pracy - skrócił okres zwolnienia podejmując pracę zarobkową, o czym powiadomiono organ rentowy celem dokonania weryfikacji okresu, za jaki przysługuje zasiłek chorobowy.

W przedmiotowej sprawie do dnia 14 maja 2017 r. ubezpieczonemu należał się zasiłek chorobowy, gdyż w spornym okresie był on niezdolny do pracy, podjął leczenie i nie podejmował żadnego rodzaju pracy zarobkowej. Natomiast w dniu 15 maja 2017 r. podjął pracę u poprzedniego pracodawcy rezygnując jednocześnie dobrowolnie z dalszego okresu zwolnienia lekarskiego, samodzielnie występując o wydanie zaświadczenia o braku przeciwwskazań do podjęcia

pracy. Z powyższego oraz poczynionych rozważań prawnych wynika zatem jasno, że za okres od 28 kwietnia 2017 r. do 14 maja 2017 r. ubezpieczony prawidłowo pobierał należne mu świadczenie w postaci zasiłku chorobowego, dlatego jego zwrot jest niezasadny. Natomiast od 15 maja do 25 maja 2017 r. ubezpieczony pobrał świadczenie nienależnie. Podkreślić jednak należy, że ubezpieczony samodzielnie i dobrowolnie zrezygnował z części zwolnienia lekarskiego, a więc nie zachodzą żadne okoliczności ani przesłanki do zastosowania art. 17 mającego charakter represyjny, za okres od 28 kwietnia do 14 maja 2017 r., natomiast organ zasadnie orzekł o obowiązku zwrotu pobranego zasiłku za okres po podjęciu przez odwołującego pracy tj. za okres od 15 do 25 maja 2017 r.

Podsumowując, stwierdzić należy, iż do 15 maja 2017 r. ubezpieczony zasadnie pobierał należny mu zasiłek, do którego był uprawniony, natomiast od momentu rezygnacji ze zwolnienia i podjęcia pracy zasiłek ten się mu nie należy, zatem podlega zwrotowi.

Z uwagi na powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 K.p.c. orzekł jak w sentencji: w punkcie 1 wyroku zmieniając zaskarżoną decyzję w ten sposób, że odwołujący nie jest zobowiązany do zwrotu pobranego zasiłku chorobowego za okres od 28 kwietnia do 14 maja 2017 r., natomiast w punkcie 2 wyroku Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 K.p.c. o oddaleniu odwołania w pozostałym zakresie, uznając, że w tej części zasiłek chorobowy musi zostać zwrócony, jako nienależny.

SSR Piotr Pawlak